

 PÄHKLIPUREJA

Teater Vanemuine
142. hooaeg

Pjotr Tšaikovski

PÄHKLIPUREJA

NUTCRACKER

Ballett kahes vaatuses / Ballet in two Acts

Libretto Elsa Beskowi lasteraamatu "Petters och Lottas Jul" ("Petteri ja Lotta jõulud") ja E. T. A. Hoffmanni "Pähklipureja ja Hiirtekuningas" ainetel Pär Isberg ja Erik Näslund
Libretto by Elsa Beskow's book "Petters och Lottas Jul" and E. T. A. Hoffmann's "Nussknacker und Mausekönig" Pär Isberg and Erik Näslund

Koreograaf-lavastaja / Choreographer-Director PÄR ISBERG (Rootsi / Sweden)
Lavakujundus / Stage Designer BO-RUBEN HEDWALL (Rootsi / Sweden)
Kostüümikunstnik / Costume Designer ANN-MARI ANTILA (Rootsi / Sweden)
Valguskunstnik / Light Designer TORHEL BLOMKVIST (Rootsi / Sweden)
Lavastuse muusikaline juht ja dirigent / Musical Director LAURI SIRP
Lavastaja assistent-koreoloog / Director's assistant-choreologist
AGNETA ELISABETH STJERNLÖF-VALCU (Rootsi / Sweden)
Repetiitorid / Repetitors ELENA POZNJAK-KÖLAR, RUFINA NOOR,
FABRICE GIBERT
Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli juhataja / Head of the Vanemuine Dance
and Ballet School ELENA POZNJAK-KÖLAR

Esietendus 26. novembril 2004 Vanemuise suures majas
Premiere on November 26th 2004 in the Grand Building
of the Vanemuine Theatre

Osades / Cast

Petter MATTHEW JORDAN, BENJAMIN KYPRIANOS

Lotta RAMINTA RUDŽIONYTE, MILENA TUOMINEN

Tädi Pruun / Aunt Brown JANIKA SUURMETS

Tädi Roheline / Aunt Green RITA DOLGIHH

Tädi Lilla / Aunt Lavendel JULIA KAŠKOVSKAJA

Onu Sinine / Uncle Blue RUSLAN STEPANOV

Koer / Dog

Majateenija / Housekeeper NASHUA MIRONOVA, HAYLEY BLACKBURN,
JULIA LITVINENKO

Söepõletaja / Coalburner ILJA MIRONOV, YASSAUI MERGALIJEV,
SILAS STUBBS

Rotikuningas / Rat King SILAS STUBBS, VJATŠESLAV LADOŠKIN

Lumekuninganna / Snow Queen NASHUA MIRONOVA,
HAYLEY BLACKBURN, JULIA LITVINENKO

Politseinik / Policeman DANIIL KOLMIN

Tema proua / His Wife GIULIA MONTESELLO

Nende lapsed / Their Children GIULIA ROSCINI / TATEVIK MKRTOUMJAN,
COLIN MAGGS / JAAN ULST

Pagar / Baker AIVAR KALLASTE

Tema proua / His Wife SOPHIE RANCE

Nende lapsed / Their Children MARTA MARCELLI, KEITH REYNOLDS

Kaupmees / Merchant GEORGE WILLIAMS

Tema proua / His Wife KRISTINA MARKEVICIUTE

Nende lapsed / Their Children RAMINTA RUDŽIONYTE /
MILENA TUOMINEN, ALENS PISKUNOV / JAAN ULST

Korstnapühkija KOKI TACHIBANA

Tema proua / His Wife MARIA ENGEL

Nende lapsed / Their Children ALICIA NELSON, JANEK SAVOLAINEN

Rotid / Rats ANTHONY MALONEY, ALENS PISKUNOV, JANEK
SAVOLAINEN, KOKI TACHIBANA, GEORGE WILLIAMS, JAAN ULST,
KEITH REYNOLDS, LAWRENCE MASSIE, DANIIL KOLMIN, VJATŠESLAV
LADOŠKIN, BENJAMIN KYPRIANOS / MATTHEW JORDAN, JOHANNA
TARAND*, VIKTORIJA VALUJEVSKI*, INGA AHTIJAINEN*, LIISI RAA*,
KAIRI KILGI*

Sõdurid / Soldiers DIANA LANEVSKAJA*, ANETTE JAANI*, GERTRUD TOMSON*,
GERTRUD JAUS*, DIANA LODEIKIN*, KATRIIN KÄÄRIK*, ANNABEL RAUDSEPP*,
TRIINU TÕRS*, HANNA-LIIS SOOTLA*, ELIISE ORAS*, KAISA-LOTTA LAAK,
MARIANNE PIIRMETS*

Lumehelbed / Snowflakes RAMINTA RUDŽIONYTE / MILENA TUOMINEN, MARTA
MARCELLI, JULIA LITVINENKO, MARIA ENGEL, LAURA QUIN, KRISTINA
MARKEVICIUTE, ALICIA NELSON, GIULIA ROSCINI, SOPHIE RANCE, GIULIA
MONTESELLO, JULIA KAŠKOVSKAJA, TATEVIK MKRTOUMJAN, JANIKA SUURMETS,
IIDA-ELISE MURUMETS*, JOHANNA-BRIGITTA TARAND*, LIISI RAA*

Säraküünlad / Sparklers VALERIA RADIONOVA*, MELANI MÖTLIK*, EMMA VAASA*,
LISABET LOIGU*, VIKTORIA KLEER KLIIMAND*, ANNABRET HELENA JÄRV*, MARIE-
THERES RANNULA*, VIKTORIA NAHMURINA*, PIP-SIMONA VAHESAAR*

Piparkoogid / Gingerbread MARTA MARCELLI ja/and COLIN MAGGS või/or MILENA
TUOMINEN ja/and BENJAMIN KYPRIANOS

Paukkompvekid / Christmas Decoration KRISTINA MARKEVICIUTE, DANIIL KOLMIN,
SILAS STUBBS/KOKI TACHIBANA VÕI MARIA ENGEL, VJATŠESLAV LADOŠKIN JA
LAWRENCE MASSIE

Karamellid / Caramel Candies RAMINTA RUDŽIONYTE, JULIA LITVINENKO,
ALICIA NELSON/GIULIA MONTESELLO, LAURA QUIN, ALENS PISKUNOV,
ANTHONY MALONEY, KOKI TACHIBANA, COLIN MAGGS, GEORGE WILLIAMS

Unesrändajad / Lunatics RITA DOLGIHH, JANIKA SUURMETS, JULIA KAŠKOVSKAJA

3 rotti / 3 Rats JANEK SAVOLAINEN, JOHANNA TARAND*, LIISI RAA*, KAIRI KILGI*,
INGA AHTIJAINEN*, VIKTORIJA VALUJEVSKI*

Paberist lumemehed / Paper Snowman ALENS PISKUNOV, COLIN MAGGS, ANTHONY
MALONEY, KEITH REYNOLDS, GEORGE WILLIAMS, BENJAMIN KYPRIANOS/
MATTHEW JORDAN, JAAN ULST, finaalis MERILIS TEPPER*, MERLY TEDER*, KÄDI-
LIIS PARKSEPP*, HEGE-MERIL JÕEMETS*, SONJA-LIIS KAARA, KAIRI KILGI*, INGA
AHTIJAINEN*, LIISI RAA*

Suur lillede valss / Flower Waltz MARTA MARCELLI, LAURA QUIN, GIULIA
MONTESELLO, ALICIA NELSON, GIULIA ROSCINI, MARIA ENGEL, SOPHIE RANCE,
JULIA LITVINENKO, KRISTINA MARKEVICIUTE, TATEVIK MKRTOUMJAN, IIDA-
ELISE MURUMETS*, JOHANNA TARAND*, LIISI RAA*, GEORGE WILLIAMS, SILAS
STUBBS, LAWRENCE MASSIE, DANIIL KOLMIN, VJATŠESLAV LADOŠKIN, ANTHONY
MALONEY, ALENS PISKUNOV, COLIN MAGGS, KEITH REYNOLDS, KOKI
TACHIBANA, BENJAMIN KYPRIANOS/MATTHEW JORDAN

Vanemuise naiskoor KAJA ILMJÄRV, ELIN KAIV, KATRIN KAPINUS, SIIRI KOODRES,
PILLE VEEDLER, MILVI LUIK, VAIKE LÄTT, MAIRE SAAR, LUULE VEZIKO, MARIKA
VILLEMSON, INGE ÕUNAPUU

Koormeister PIRET TALTS

Vanemuise Sümfooniaorkester

* - Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased

I vaatus

Orvud Petter ja Lotta elavad tädikeste Pruuni, Rohelise ja Lilla juures väikese Rootsi külas. Kätte on jõudmas nende esimesed ühised jõulud ja lapsed lähevad koos tädikeste hea sõbra ja naabri onu Sinisega metsa jõulupuud valima. Lahke Söepõletaja, kes elab oma miilikuhja kõrval, aitab neil kuuse kelgu peale panna.

Kodus tädikeste juures on jõuluettevalmistused täies hoos. Petter ja Lotta ei mõista täielikult kogu seda salatsemist jõulude ümber, kuna nad ei ole kunagi varem jõule tähistanud. Nad püüavad piiluda saali, kus seisab nende kaunis kuusk, kuid onu Sinise majateenija takistab neid. Lõpuks avab onu Sinine ukse põnevasse, tuledes säravasse saali. Saabuvad külalised ja jõulupidu võib alata.

Sisse astub jõulusokk, kott seljas. Petter ja Lotta on alguses väga hirmunud, kuid tädikese rahustavad neid, kuni nad sõandavad jõulusoku juurde astuda oma kingitusi vastu võtma.

Ühtäkki ilmub saali veel üks jõulusokk. Esimene jõulusokk langetab üllatunult maski – see on onu Sinine. Keegi aga ei suuda välja nuputada, kes on teine jõulusokk. Temalt saab Lotta kingiks jõulusoku pea kujulised pähklitangid, Petter aga kepphobuse ja mütsi.

Pidu jätkub ning onu Sinine jutustab loo metsas elavast söepõletajast, kes tegelikult on nõutud prints. Jõulutantsu ajal võtab saladuslik Jõulusokk maha õlgedest sokupea ja kostüümi alt tuleb välja Söepõletaja ise.

Külalistel on aeg lahkuda. Petter ja Lotta saadetakse voodisse. Nemad aga tahavad magada hoopis saalis, seal seisva ilusa kuuse juures. Laste fantaasiamaailmas hakkavad nüüd aset leidma veidradsündmused. Kogu päeva jooksul läbielatu võtab uue kuju, mõned juhtumused on päris hirmuäratavad. Kõigepealt ilmub välja maagiliste võimetega onu Sinine, kes suudab ära võluda kõike lapsi ümbritsevat. Saal täitub tigidate rottidega, kuid Jõulusokk ja Petteri sõbrad saavad nendest oma puumõõkadega jagu. Jõulusokk/Söepõletaja muutub Printsiks. Isegi Lumehelbekesed tantsivad aknast sisse. Majateenija luud pühib nad aga minema. Onu Sinise abiga ronivad lapsed kuuse otsa.

II vaatus

Petteri ja Lotta unenägu jätkub. Onu Sinine leiab end ühtäkki Säraküünaldest ümbritsetuna. Lapsed saavad taas kokku Majateenijaga ja jutustavad talle lahingust rottidega. Tuleb välja, et Majateenija ise oli see, kes Rotikuninga luuaga maha löi. Välja ilmub Söepõletaja, ikka veel printsina, ja ka Majateenija muudetakse printsessiks. Onu Sinine on tõeline võlur, kes paneb ühtäkki kõik kuusekaunistused üksteise järel tantsima: esmalt Piparkoogimehikese ja tema Memme, seejärel Karamellid. Tantsuga ühinevad ka Paukkompvekid ja kolm Tantsurotti ning mitu Lumememme. Ja kõige selle keskel ilmuvad unesrändajatena välja kolm tädikest! Petteril, Lottal ja onu Sinisel on tükk tegemist nende voodisse tagasi saamisega. Lõpetuseks ärkab ellu isegi tapeedi õiemuster, ühinedes tõeliseks lillevalsiks.

Aga kõik unenäod lõpevad kord ja jõulupüha hommikul äratavad Petteri ja Lotta tädi Pruun, tädi Roheline ja tädi Lilla. Kõiki ootab ees ühine saanisõit jõuluhommiku jumalateenistusele küla-kirikus.

Pjotr Tšaikovski ja “Pähklipureja”

“Töötan kogu hingest balletimuusika kallal ja hakkan ainekku juba omaks võtma.” Nii kirjutas vene helilooja Pjotr Tšaikovski (1840–1893) 1891. aasta kevadel oma vennale Modestile. Tal oli parajasti käsil uue balleti – “Pähklipureja” –komponeerimine. “Pähklipureja” oli heliloojale eriti raske, kuna tegemist oli tellimustööga ja balleti ainek ei olnud Tšaikovskile kuigi hingelähedane.

Tänaseks on “Pähklipurejast” saanud üks armastatumaid ballette, aga esietendusel enam kui sada aastat tagasi jäi edu tagasihoidlikuks.

1890. aastal seisis Pjotr Tšaikovski kuulsuse ja loomejõu tipus. Samal aastal oli ta saanud kahel korral kogeda suurt edu Peterburi Keiserlikus Teatris - ooperiga “Padaemand” ja balletiga “Uinuv kaunitar”. Teatridirektor, prints Vsevoložski tellis sedamaid uue balleti edukalt tandemilt, kuhu peale Tšaikovski kuulus ka Marius Petipa, Prantsusmaal sündinud koreograaf, tolleaegse Venemaa balletikuningas. Ja Tšaikovski, kes oli väga rahul oma ooperite ja balleti “Uinuv kaunitar” esitlusega, ei suutnud talle ära öelda, seda enam, et ta oli paar aastat tagasi saanud printsilt eluaegse pensioni.

Järgmiseks balletiprojektiks valis Vsevoložski veel ühe muinasjututeema, seekord Alexandre Dumas’ vanema prantsuse versiooni teosest “Pähklipureja Nürnbergist” (saksa kirjaniku, helilooja, teatrimehed, kunstniku ja juristi E. T. A. Hoffmanni “Pähklipureja ja Rotikuningas”, mis ilmus 1816. aastal ühes jõulujuttude kogumikus).

Tänapäeval mäletatakse Hoffmanni põhiliselt kirjanikuna. Ta kirjutas romaane, novelle ja muinasjutte, mis kõik kõiguvad realismi ja romantika vahepeal ning kalduvad sageli metsikutesse fantaasiasse. Tema fantastilised kirjanduslikud nägemused inspireerisid ka paljusid heliloojaid, näiteks on Jaques Offenbachil ooper „Hoffmani lood“.

Jutustus “Pähklipureja ja Rotikuningas” on kaunis jõululugu, mis paelub igas vanuses lugejat.

Hoffmannile iseloomulikule idüllile ja groteski kombinatsioonile jäi aga vähe ruumi Vsevoložski poolt Tšaikovskile ja Petipale välja pakutud variandis. Meeste tööind jäi seetõttu mõõdukaks ja nad tahtsid projektist loobuda.

Vsevoložskil õnnestus veenda küll heliloojat, kuid koreograafiga oli asi keerulisem - ballett, mille esimene vaatus oli realistlik ja kujutas ühe lapse unenägu, ei pakkunud eriti võimalusi särava lavastuse loomiseks. Peategelase, väikese tüdrukuga Marie osa ei olnud eriline baleriiniroll ega jätnud Petipale mingit võimalust kohustuslikuks grand pas de deux balletiseadeks, mis eeldas baleriini koos partneriga. Vsevoložski arvates pakkus teise vaatuse divertissement siiski teatud võimalusi ning Petipa jäi lõpuks nõusse ning sai enda kanda kogu vastutuse libreto kirjutamise, lavastamise ja koreograafia eest. Ta mõtles välja Suhkruhaldja, kes pidi valitsema Maiustuste riiki ning õukondlase, kellest pidi saama tema partner. Petipa stsenaarium kaugenese seega Tšaikovski suureks pettumuseks Hoffmanni muinasjutust veelgi rohkem kui Vsevoložski versioon.

Vähehaaval muusik siiski leppis ainekuga ja juba enne 1891. aasta märtsi, mil helilooja suundus Pariisi ja Ameerikasse turneele, oli ta jõudnud valmis olulise osa esimesest vaatusest.

Valmis balletimuusika anti Vsevoložskile instrumenteeritud kujul üle 1892. aasta märtsi lõpus. Mõned nädalad varem oli Tšaikovski ise dirigeerinud süüti oma uuest teosest ja see võeti väga hästi vastu. Neli aastat hiljem tuli ühel Londoni promenaadikontserdil inglise dirigendi Henry Woodi eestvõttel ettekandele “Pähklipureja süit”, millest sai alguse selle muusika tohutu populaarsus.

Marius Petipa alustas “Pähklipureja” proove Peterburi Keiserlikus Teatris 1892. aasta augustis, kuid kohe selle järel ta haigestus ning teatri teisele balletmeistrile Lev Ivanovile tehti ülesandeks töö Petipa algupärase kavandi ja juhendite järgi lõpule viia. Asjaolu, et koreograafiasse oli segatud nõ „kaks kokka“, võis tingida balleti vähese edu. Ballett esietendus 18. detsembril 1892 koos Tšaikovski vastvalminud ooperiga “Jolanthe”. Kriitika osaliseks sai juba mõte kombineerida omavahel ballett ja ooper, kuid eelkõige arvustati just balleti libreto nõrkust. Muusikat hinnati siiski kõrgelt kogu balleti ulatuses, kas või juba seetõttu, et see oli nii tantsuline.

Suurepärase kunstnik Alexandre Benois (1870–1960), kes hiljem tegi lavakujundused “Pähklipurejale” La Scala teatris Milanos 1938, Ameerika Balletiteatris 1940 ja Londoni Balletifestivalil 1957, nägi ka ise esietendust ja väitis, et “Pähklipureja” vähese edu põhjuseks olid eelkõige kehvad dekoratsioonid ja vilets lavastus.

Vaevast aasta pärast “Pähklipureja” esietendust suri Pjotr Tšaikovski vaid 53-aastasena. Tal jäigi kogemata balleti ja eelkõige just selle muusika võidukäik kogu maailmas.

1934 tõi balleti Sadler’s Wellsi Balletiteatris Inglismaal (praegune Kuninglik Balletiteater) lavale venelane Nikolai Sergejev, kes oli Venemaalt lahkunud 1918. aastal, kaasas märkmed enamike kuulsate ballettide kohta. Seoses tema balletilavastustega 1930. aastate Inglismaal jõudsidki nn balletiklassikud läänemaailma.

Peale George Balanchine’i versiooni etendumist New York City Balletiteatris 1954, kujunes „Pähklipureja“ 1950. aastatel vähehaaval jõulutradsiooniks nii Inglismaal kui ka USA-s.

1960. -70. aastatest alates on peaaegu kõik tuntumad koreograafid tulnud välja oma „Pähklipurejaga“ - John Cranko ja Juri Grigorovitš 1966, John Neumeier ja Flemming Flindt 1971, Roland Petit ja Mihhail Barošnikov 1976 jne. Mõned neist, näiteks Cranko ja Neumeier on loobunud jõuluteemast ja toonud balleti tegevustiku Clara (Maria) sünnipäevapeole. Teised jälle, nagu näiteks Peter Schaufuss 1986, on peegeldanud süžees Tšaikovski enda elulugu või loonud täiesti modernse versiooni nagu tegi seda ameeriklane Mark Morris balletis „The Hard Nut“ 1991. aastal.

Pähklipureja 1955 (lav. Ida Urbel)
Maie Maasik, Ülo Rannaste

Eestiski on „Pähklipurejat“ lavastatud korduvalt:

ESTONIA

1936 koreograaf Rahel Olbrei
1952 lavastaja Tatjana Ramonova
1965 koreograaf-lavastaja Enn Suve
1987, 2000 koreograaf-lavastaja Mai Murdmaa

VANEMUINE

1955 balletmeister Ida Urbel
1979 balletmeister Igor Tšernošov
1994 koreograaf-lavastaja Mare Tommingas
2004 koreograaf lavastaja Pär Isberg

Pähklipureja 1994 (lav. Mare Tommingas)
Jelena Karpova, Aivar Kallaste

Pär Isbergi “Pähklipureja”

Esitantsijal ja koreograafil Pär Isbergil oli juba ammu kavatsus luua oma kolleegidele Kuninglikus Balletiteatris tõeline rootsipärane “Pähklipureja”. Ooperiteatris on varem etendunud neli erinevat versiooni, kuid need kõik olid traditsiooniliselt rahvusvahelised, viimasel neist – šveitslase Heinz Spoerli lavastuses – puudus üldse seos jõuludega.

Pär Isbergi esimeseks balletielamuseks “Pähklipurejast” oli Rudolf Nurejevi versioon aastast 1967, mille see suur tantsija oli Rootsi Kuninglikule Balletiteatrile seadnud. “

„See oli üks esimesi ballette, mida ma üldse nägin,“ jutustab Pär, „ja see tekitas vaatajates jõulumeeleolu, äratas fantaasia ja ilutunde, mida minu arvates see ballett peakski vahendama.”

Aastate jooksul on Pär Isberg näinud sellest klassikalisest balletist mitmeid versioone, kuid kõige püsivama mulje tekitas temas siiski Nurejevi “Pähklipureja”.

Mõned aastad tagasi tekkis tal mõte - miks mitte liita omavahel E. T. A. Hoffmanni jutustus “Pähklipureja ja Rotikuningas” nii rootsipärase autoriga kui Elsa Beskow, kasutades osasid tema muinasjutust “Petteri ja Lotta jõulud”? Pär Isberg oli just käinud Skanseni jõululaadal ning seos kuuseehete, õlgedest jõulusokkude ja Elsa Beskowi muinasjutumaailma vahel oli kiire tekkima. Sõdurist pähklipureja muutmine jõulusokkust pähklipurejaks ei tundunud sugugi võõras. Pähklitangid võisid vanasti olla igasuguse kujuga, sõduri, jõuluvana või miks mitte ka jõulusoku moodi. Tüdruk Clarast algupärase “Pähklipureja” süžees sai kaks last: Petter ja Lotta, Clara vanematest said Pär Isbergi ja Erik Näslundi libretos Tädi Pruun, Tädi Roheline ja Tädi Lilla, kes olid need kaks orbu oma hoole alla võtnud. Onu Sinine sobis suurepäraselt omamoodi Drosselmeieri tegelaskujuks, kes kannab hoolt

maagia eest fantaasiamaailmas, Söepõletajast sai ühtlasi nii Jõulusokk kui ka Prints ning Majateenijast, kellel Beskowi muinasjutus tegelikult kuigi silmapaistvat rolli polnud, sai balletilaste fantaasia- ja unenäomaailmas nende turvalisus, nende „ema”, kuid ühtlasi ka ilus noor neiu, kellesse Söepõletaja/Prints võis armuda.

Beskowi muinasjutus tähistavad Petter ja Lotta oma esimesi jõule tädikeste juures. Nad elavad väikeses külas väikeses majakeses ja Pär Isbergil ei olnud vaja kaugelt otsida loomulikku lahendust näiteks sellele jõulupeole, mis algupärase balletisüžee alguses aset leiab, ega ka suurele rotilahingule I vaatusel lõpus.

“Jõulupeoks tulevad kõik naabrid ja sõbrad tädikestele ja Onu Sinisele külla. Ja rotte leidub ju vana-aegses maamajades alati.”

Bo Ruben Hedwalli lavakujundus ei ole raamatuillustratsioonide peegelpilt. “Tädikeste kööki või salongi tervikuna ei oleks võimalik kasutada ühegi balleti lavakujunduses,” selgitab Pär Isberg. “Vajame ju tantsimiseks alati suurt ja tühja põrandapinda.” Ann-Mari Anttila kostüümides võib aga ära tunda paljutki sellest, mis muinasjuturaamatu tegelastel seljas.

“Pähklipureja” tuntud muusikat kuuleb selles versioonis loomulikult tervikuna, vaid paar palade tsükli on omavahel kohad vahetanud. Kasutatakse Pjotr Tšaikovski enda juhiseid aastast 1892 selle kohta, milliseid osi originaalballetis kasutada.

Pär Isbergi koreograafia kombineerib klassikalist varvastantsu vabama stiiliga. “Selline on minu viis seda balletti tõlgendada, tahan küll hoida meie klassikalist kultuuripärandit, samas aga pean tähtsaks ka uut moodi mõtlemist. Loomulikult on mulle eeskujuks kõik “Pähklipureja” versioonid, mida olen aastate jooksul näinud ja milles tantsinud. Eriti meeldib mulle Majateenija ja Printsi grand pas de deux teises vaatuses, kuna olen oma varasemates koreograafiates pas de deux’ga tihti töötanud. Kahe inimese vaheliste pingete väljendamine on mulle alati väga südamelähedane olnud, eriti kui tegemist on armastusega nagu siin.”

Teise vaatus unenäoteema peidab endas palju humoorikaid üllatusi, näiteks pakub ballett erinevaid “jõulumaiustusi” kogu perele.

Pär Isberg

on õppinud Rootsi Kuningliku Teatri Balletikoolis. Kuninglikus Balletiteatris asus ta tööle 1974, sai solistik 1980 ja esitantsijaks 1987. Ta on tantsinud enamikke peaosi nii klassikalise kui ka modernse balleti repertuaarist ning on töötanud koreograafidega nagu Glen Tetley, Jiri Kylian, John Neumeier, Birgit Cullberg, Nils Christie jne. Poolteist aastat oli ta Amsterdamis Scapinoballeti külalissolist. 1985 lõi Pär Isberg oma esimese koreograafia balletile "Canzone", sellele järgnes kiirelt teleballet "Taeva saladus" ("Himlens hemlighet") 1986) Pär Lagerkvisti järgi, Aulis Sallineni muusikale, "Teelahe" ("Skiljeväg") 1987), teleballet "Ühe mõisa lugu" ("En herrgårdssägen") 1989), "Pähklipureja" ("Nötknäpparen") 1995), "Harmonielehre" (1995), "Elementa" (1995) ja "Härra Arne varandus" ("Herr Arnes penningar") 1999). Pär Isberg on loonud ka mitmeid workshop-ballete ja koreograafiat muuhulgas ooperile "Carmina Burana" 1997. 1998. aastal tõi ta "Pähklipureja" lavale Göteborgi Ooperiteatris, kus 2000. aasta kevadel esietendus ka tema "Anima". Pär Isberg oli aastatel 1996–1999 Kuningliku Ooperiteatri peakoreograaf. 2008. aastal esietendus Vanemuises Isbergi „Uinuv kaunitar“ P. Tšaikovski muusikale ja 2009. aastal Rootsi Kuninglikus Balletis „Notre Dame“ i kellamees“ S. Nilssoni muusikale.

Bo-Ruben Hedwall

on õppinud Mogens Anderseni Kunstikoolis Kopenhaagenis, Stockholmi Konstfacki kõrgkoolis ja Raspaili Akadeemias Pariisis. Ta on töötanud stsenograafina mitmetes lavastustes Göteborgi Suures Teatris, Malmö Linnateatris, Kuninglikus Draamateatris, Stockholmi Linnateatris, Stockholmi Pistolteaternis, Rootsi Televisiooni draamalavastustes, Kuninglikus Ooperiteatris ja Norra Ooperiteatris Oslos. Koos Pär Isbergiga on ta teinud lavakujundusi ballettidele "Taeva saladus" ("Himlens hemlighet") ja "Ühe mõisa lugu" ("En herrgårdssägen") (mõlemad Rootsi televisioonis), "Teelahe" ("Skiljeväg"), "Elementa", "Pähklipureja" ("Nötknäpparen") ja "Härra Arne varandus" ("Herr Arnes penningar"). Tema viimased tööd on olnud stsenograafiad Lars Noréni loomingule "Omamoodi Hades" ("Ett sorts Hades"), "Isikuteriing 3:1" ("Personkrets 3:1") ja "Gertrud", kõik kolm Rootsi televisioonile, ning ballet "El Greco" (Rootsi Kuninglik Ooperiteater).

Ann-Mari Anttila

on õppinud Stockholmi Konstfacki kõrgkoolis, The Art Students League'is New Yorgis, Stockholmi Kunstiakadeemias ning õpetanud ise Beckmani Disainikoolis ja Konstfacki kõrgkoolis. Alates 1972. aastast on ta töötanud Rootsi Televisioonis, sh lavastustega "Hea tahe" ("Den goda viljan"), "Kroonu pruut" ("Kronbruden"), "Elupõletaja tähelend" ("Rucklarens väg") ja "Windsori lõbusad naised" ("Muntra Fruarna"). Praegu töötab ta vabakutselise disainerina. Koostöös Pär Isbergiga on valminud "Elementa" ja viimati "Härra Arne varandus" ("Herr Arnes penningar"). Ülejäänud loomingust väärivad nimetamist "Turandot" ja "Lionardo" (Rahvaoooper), "Lendav hollandlane" ("Den flygande holländaren") (Värmlandi Muusikateater), "Candide" (Norrlandi Ooperiteater), "Alceste" (Drottningholmi teater) ning "Reis Reimsi" ("Resan till Reims") ja "Wozzeck" (Göteborgi Ooperiteater).

Torkel Blomkvist

on alates 1980. aastast töötanud mitmete projektidega, sh Stockholmi Kuninglikus Draamateatris, Stockholmi Linnateatris, Unga Klara Teatris, Kuninglikus Ooperiteatris, Moodsa Tantsu Teatris, Oscari Teatris, Göteborgi Linnateatris, Göteborgi Ooperiteatris, Malmö Linnateatris, Norrlandi Ooperiteatris, Norra Ooperiteatris Oslos ja Pariisi Ooperiteatris. Tema viimase aja tööde hulka kuuluvad nt "Unenäomäng" ("Ett drömspel"), "Aida", "Parsifal" ja "Boriss Godunov", koos Pär Isbergiga "Harmonielehre" ja "Härra Arne varandus" ("Herr Arnes penningar"). Tema teisteks valgusseedeteks on "Valküür" ("Valkyrian") (Värmlandi Muusikateater), "Wozzeck" (Göteborgi Ooperiteater), "Hea inimene Sezuanist" ("Den goda människan från Sezuan") (Kuninglik Draamateater) ning "Rivers of Mercury" Per Jonssoni Dance Company'le. Hiljuti on ta disaininud ja konstrueerinud Drottningholmi Lossiteatri uue valgustussüsteemi.

Pimedate õhtute aegu, enne ja praegu

Jõuluaeg on imeline aeg, mil juhtub ebatavalisi asju. Vanasti juhtus veel palju enam. Juhtus nii Eestimaal kui mujalmail. Igatahes, kui puudelt lehed maha langevad ja rohi koltub, jäävad päevad meil järjest lühemaks, päike on otsekui väsinud ega jaksa kõrgele tõusta. Kätte jõuab kogu aasta kõige pimedam aeg, ja mõnelegi tundub pimedus hirmutav. Sellest on rohkem kui sada aastat tagasi, mil Eestimaal jõuluõiseks valguseandjaks küünlatuli süüdati, et tulevalgus pimeduses ringiliikuvad kurjad vaimud eemale peletaks. Mõnedest oli päris hästi teada, mismoodi nad välja näevad, teisi kujutati vaid ette. Näiteks Vanakurat: ons tal sõrad nagu kitsel või kabjad nagu hobusel, või hoopis linnujalad all?

Venelastel, valgevenelastel ja ukrainlastel oli muistsetel aegadel kombeks maskeerida end kummitusteks ja saatanateks, huntideks ja karudeks, härgadeks ja sokkudeks. Nii liiguti külavahel, karjuti ja röögiti. Usuti, et jõuluajal hulguvad maa peal ringi kuradid, haaravad kinni mõõdakäijaid ja viivad endaga põrgusse kaasa. Lagedale ilmus koll, kel nägu nõgine, peas sarved, juuksesalgud ümber kõrvade tolknemas. Luua seljas sõitis nõiaeit Baaba-Jagaa ja pühkis luuaga oma jäljed jälle ära. Eestist on teada, et Saaremaal käisid enne jõulupühi, luutsipäeva (see on 13. detsembri) eelõhtul perest peresse luutsid luudadega prahti kokku pühkimas. Vanasõna “luutsi tuleb luuaga” tähendab ka lumehelveste pühkimist.

Tšehhidel ja slovakkidel oli teisiti. Perest peresse käis üleni õlgedesse mässitud taat, kellukesed ümber helisemas, nägu nõega maalitud. Akna alla või uksele võisid ilmuda kaks eite, kes peene häälega nõudsid: “Andke meile pannkooke või tüdrukuid!” Selle peale anti neile kooke, et nad rahule jääksid.

Üks imelikke tegelasi on mitme nimega: niglo, niglas, Nikolaus, Santa Claus. Austrias ilmusid lagedale õlgedesse või kuuseokstesse mähitud niglod – metsikud tahmase näoga käratsejad, ja nad ei jätnud karistamata halbu lapsi, kelle nimed olid püha Nikolause raamatusse kirja pandud. Arvati, et need on tegelikult põllu- ja metsavaimud. Ühte olevat nähtud tohutus suure peaga ning linnukehaga kolmejalgse elukana. Ühel Ungari Nikolausel oli saatjaks kaks kuradiit, ingel ja veel kaks teenrit, aga ta oli ka ise kuradi moods: tagurpidi kasukas seljas, karvane müts peas, mask näo ees. Kuid nähti ka päris ehtsat Nikolaust, kel pikk valge habe, punane piiskopimantel seljas ja müts peas ning ametikepp käes. Koos oma teenriga ilmus ta peredesse nii linnas kui maal, poetas väljapandud saapakeste sisse headele lastele kingitusi – kommi, puuvilja, mänguasju, aga pahadele väikese vitsakimbu või paharetikuju.

Näärಿಸoku pea Läänemaalt Kirbla kihelkonnast
H. Tampere 1969 Eesti Kirjandusmuuseumi arhiiv

Püha Nikolause mälestuspäev, 6. detsember, jääb adventiaja sisse. Saksa-maal liikusid nagu Austriaski selle päeva eelõhtul ringi õlgniglod ja teised isevärki tegelased, kes võisid pahu lapsi kottigi panna. Püha Nikolaus ehk Santa Claus, heatahtlik pika habemega taat, võis saabuda eesli või hobusega, seljas kingikott ja käes sarved. Peres küsis ta vanematelt inimestelt, kas lapsed on head. Headele andis kingitusi, halbu puksis sarvedega. Juba ammust ajast on tal olnud kombeks kingid vargsi öösel kohale toimetada. Lapsed panid selle tarvis lauale või akna alla taldriku, või ahju juurde sussi, kui ta peaks korstna kaudu tulema. Pärastpoole hakkas kingitootaataat peredes käima jõululaupäeva õhtul, tema nimetus Weihnachtsmann tähendab püha-öö-meest.

Pilt jääks puudulik, kui me ei räägiks maa-alusest rahvast, keda teati mägedes varandusi valvavat. Need on gnoomid. Jõulupostkaartidel on selliseid joonistatud suure pea ja väikeste kõrvade, laia nösunina ja pika valge habemega mehikestena. Nende rõivas pole kirju, mütsid ja kuued on neil enamasti punast värvi, kuid ette tuleb teisigi ilusaid puhtaid värve: roheline, sinine, kollane, lilla. Eestimaal öeldakse neid päkapikkudeks või põialpoisteks. Soomes teati rehetubades ja viljaaitades asuvat viljavaimet. Väikese taadikese väljanägemisega tonttu oli heatahtlik, kuid jõuluõöl tuli talle rehte, talli või sauna putru või mingit muud toitu meeleheaks panna. Kujunes nii, et kingitusi hakkas tooma joulutonttu (Rootsis jultomte) või joulupukki (Rootsis julbock), see on jõulusokk ehk jõulupukk, ja ka joulukko – jõulutaat. Varem oli nende asukohaks Korvatunturi, nüüd juba Rovaniemi. Joulupukki näeb välja ikka rohkem jõulutaadi kui soku moodi, ja kingitusest ei jää ilma keegi, olgu nimeks Peeter, Pietari, Pekka, Petter või Pjotr.

Venemaal oli vanasti kombeks jõuluajal panna õue putru, herneid või ube meeleheaks pakasetaadile, et ta järgmisel aastal põldusid külma eest kaitseks. Temast saigi kingitusetootaja – ded moroz, kes sõidab saaniga kuljuste helinal ja välja näeb nagu püha Nikolaus.

Eestimaal jõulusokkudest ja -pukkidest ei saanud kingitootajat. Ei saanud ka jõuluhanest, -kurest ega -karust. Lapsi kimbutasid vast kõige rohkem jõuluhaned, kui kaagutades sauna ilmusid näpistama lapsi, kes end pesta ei lase. Kõige koledam oli jõlutõnk, pooleldi kure, pooleldi soku moodi kahejalgne elukas: punase kurguga, puupulkadest hambad õieli, habe lõua all ja sarved peas, laksutas nokka ega jätnud lapsigi rahule. Eestis sai kingitootajaks, nagu Saksamaalgi, jõlumees. Veel sada aastat tagasi ei toodud meil igas peres jõulupuud, ka polnud kombeks seda tuua ega ehtida koos lastega. Lapsed viidi kuuse juurde alles siis, kui see oli ehitud ja säras küünaldes, et üllatus oleks seda suurem. Jõulumehel ei olnud igakord seljas punast kuube, kuid jalas olid tal vildid ja käes labakindad, seljas kingikott ja vöö vahel vits pahade laste tarvis. Tuli enamasti kaugel Põhjamaalt ja asus kohe lastelt salmi küsima. Kingituseks oli rohkem tarbeasju kui praegu: sall, müts, sokid-kindad, pluus, põlleke, taskunuga, raamat, värvipliatsid. Mänguasjade seas oli enamasti pasun, pall, tinasõdurid, kepphobune või kiikhobune, savist piilupart, nukk. Maiustuseks olid pähklid, õunad, kompvکید ja huvitava kujuga präänikud: täht, poolkuu, süda, kitseke, kukk, kala, lumememm.

Üksvahe sai meil jõuluvanast näärivana, kes pidi kingitusi tooma mitte jõulupühade, vaid uue aasta puhul. Tal oli lasteaedadesse ja koolidesse palju kingipakke tuua ning abiks tulid Lumivalgeke, orav, rebane, jänkid, vahel ka näärisokk. Juba siis püüdsid päkapikud salaja välja uurida, kas kõik lapsed on ikka head.

Praegusel ajal on jõuluvalgus nii hele, et kurjadel vaimudel pole võimalik lagedale tulla. Küll aga võib kohata inimesi, kel päkapikumüts peas. Annab lausa imestada, kuidas päkapikud kipuvad jõuluvana ametit üle võtma ja hakkavad ise juba aegsasti enne jõulupühi kingitusi tooma. Ehk olete tähele pannud, et tänapäeva jõuluvanalegi meeldib vahel kanda lühikest päkapikukuube.

Mall Hiiemäe
Folklorist

Plot of the Nutcracker

act I

Orphans Petter and Lotta live in the small Swedish village with their aunts named Brown, Green and Lavender. Their first Christmas together is approaching and the children go with a good friend and a neighbour of the aunts, Uncle Blue, to the forest to fell a Christmas Tree. A generous Charcoal Burner, who lives by his charcoal pile, helps them in placing the spruce on the sledge.

At home with the aunts the preparations for Christmas are in full swing. Petter and Lotta do not entirely understand all the secrecy about Christmas, because they have never celebrated Christmas. They try to peep in the hall where their beautiful Christmas tree is standing, but the House Servant of Uncle Blue stops them. The guests arrive and the party may start.

The Christmas Buck enters carrying a bag. Petter and Lotta are very scared at first, but the aunts calm them down, until the children dare to step up to the Christmas Buck and take their presents.

Suddenly another Christmas Buck enters the hall. Being surprised, the first Christmas Buck unmasks, and it is Uncle Blue. But nobody can figure out who the other Christmas Buck is. He gives Lotta a present, which are nutcrackers shaped like the head of a Christmas Buck, and Petter receives a hobbyhorse and a hat.

The party continues and Uncle Blue tells a story of a Charcoal Burner who lives in a forest and who actually is a bewitched prince. During the Christmas dance the mysterious Christmas Buck takes away his buck head made of straw and under the costume there is the Charcoal Burner himself.

It is time for the guests to leave. Petter and Lotta are sent to bed. They, however, want to sleep in the hall next to the beautiful spruce standing there. Strange things start happening in the fantasy world of children. The experiences of the day take new dimensions, and some of the incidents are rather scary. First appears Uncle Blue with magical abilities, who can transform anything surrounding the children. The hall is filled with evil rats, but the Christmas Buck and friends of Petter defeat them with their wooden swords. The Christmas Buck/Charcoal Burner turns into a Prince. Even Snow Crystals dance in from the window. The broom of the House Servant sweeps them away. The children climb up to the spruce with the help of Uncle Blue.

act II

Petter's and Lotta's dream continues. Suddenly Uncle Blue finds himself surrounded by the Sparklers. The children meet again the House Servant and tell her about the battle with the rats. It appears that the House Servant has killed the Rat King with her broom. Then comes the Charcoal Burner who is still a prince and the House Servant gets to be transformed, too. Uncle Blue is a real wizard and unexpectedly he makes all the Christmas decorations dance on after another. First the Gingerbread Man, then his Old Woman and finally the Lollipops. The Crackers from the Christmas tree as well as three Dancing Mice and many Snowmen also join the dance. And three aunts as sleepwalkers appear in the middle of all this! Petter, Lotta and Uncle Blue work hard to get them back to bed. Finally even the floral pattern of wallpaper comes alive, dancing a real flower waltz.

But all dreams end and on Christmas Morning Petter and Lotta are waked by Aunt Brown, Aunt Green and Aunt Purple. All of them are faced with the sleigh ride to the Christmas Morning service at the Church.

Фабула Щелкунчика

ДЕЙСТВИЕ I

Сироты Петтер и Лотта живут у тетушек Коричневой, Зеленой и Фиолетовой в Лиллчэпинге. Приближаются их первые совместные рождественские праздники, и дети отправляются вместе с хорошим другом и соседом тетушек Дядей Синим в лес за рождественской елкой. Добрый Углежог, который живет рядом со своей кучей угля, помогает им погрузить елку на санки.

Дома у тетушек в полном разгаре подготовка к Рождеству. Петтер и Лотта не понимают полностью всего секретничанья вокруг рождественских праздников, потому что они никогда раньше не праздновали Рождество. Они пытаются заглянуть в зал, где стоит красивая елка, однако Экономка Дяди Синего препятствует этому. Наконец Дядя Синий открывает дверь в увлекательный, сияющий огнями зал. Прибывают гости, и можно начинать праздник.

В зал входит Рождественский козел. Поначалу Петтер и Лотта страшно пугаются, но тетушки успокаивают их, и тогда они осмеливаются подойти к Рождественскому козлу за своими подарками.

Внезапно в зале появляется еще один Рождественский козел. Первый Рождественский козел с удивлением снимает маску – это Дядя Синий. Но никто не может догадаться, кто же этот второй Рождественский козел. От него Лотта получает в подарок щипцы для раскалывания орехов в форме головы рождественского козла, а Петтер – игрушечную лошадку на палочке и шапочку.

Праздник продолжается, и Дядя Синий рассказывает историю о живущем в лесу Углежог, который на самом деле является заколдованным принцем. Во время рождественского танца таинственный Рождественский козел снимает соломенную козлиную голову, и оказывается, что это сам Углежог.

Наступает время, когда гости должны разойтись. Петтера и Лотту отправляют спать. Но они хотят спать в зале, возле красивой елки. В мире фантазий детей теперь начинают происходить странные события. Всё пережитое за день приобретает новый смысл, некоторые события являются прямо-таки устрашающими. Первым появляется Дядя Синий с его магическими способностями, который преображает всё вокруг. Зал наполняется злыми крысами, но Рождественский козел и друзья Петтера справляются с ними с помощью своих деревянных мечей. Рождественский козел/Углежог превращается в Принца. В окна залетают, кружась в танце, даже Снежные кристаллы. Но Экономка выметает их метлой. С помощью Дяди Синего дети залезают на елку.

ДЕЙСТВИЕ II

Сон Петтера и Лотты продолжается. Дядя Синий вдруг обнаруживает себя окруженным Бенгальскими огнями. Дети вновь встречаются с Экономкой и рассказывают ей о битве с крысами. Оказывается, что Экономка сама убила метлой Крысиного короля. Появляется Углежог, всё еще в образе принца, и Экономку также преображают. Дядя Синий – настоящий волшебник, он приказывает всем рождественским елочным украшениям танцевать друг за другом. Сначала Пряничного мужичка и его Матушку, затем Конфеты на палочке. К танцу присоединяются Конфеты-хлопушки, три Танцующие мышки и несколько Снежных баб. И среди всего этого появляются, словно дунатики, сами три тетушки! У Петтера, Лотты и Дяди Синего занимает достаточно времени, чтобы отправить тетушек обратно в их постели. В завершение всего оживает даже цветочный узор на обоях, соединяясь в настоящий вальс цветов.

Но все сны когда-то кончаются, и утром Петтера и Лотту будят Тетушка Коричневая, Тетушка Зеленая и Тетушка Фиолетовая. Детей ждет поездка на санях на утреннюю рождественскую службу в церковь Лиллчэпинга.

Pähklipureja 2008

Majateenija – Hayley Blackburn, Söpõletaja – Steven Melendez

Alati Sinuga

Suuri tundeid ja teatrimelu vahendab EMT

EMT Topeltpluss kliendile on Vanemuise piletid soodsamad.

emt.ee

AS Tallinna Sadam
hoiab eesti keelt toetades
Vanemuise teatrit.

SAAREMAA SADAM

PALJASSAARE SADAM

MUUGA SADAM

TALLINNA VANASADAM

PALDISKI LÖUNASADAM

PALDISKI

TALLINN

MUUGA

UUS NISSAN JUKE
ESIMENE VÄIKE CROSSOVER NISSANILT.
SPORTLIK. ENERGILINE.

Uus energia ringleb linnas! Nimeks Nissan JUKE! Dünaamiline disain, suurepärase kiirendus ja sportlik rool. See auto peatab liikluse ja naudib teiste juhtide kadeda pilke. JUKE on tõeline mürgeldaja! Vabasta energia ja näe linna uues valguses.

JUKE
hinnad alates:
14 690 €

- Valikus on 2 bensiinimootorit ja 1 diiselmootor
- Uus 190 hj 1,6 liitrine turbo bensiinimootor
- 3 sõidurežiimi (sport-, normaal- ja ökorežiim)
- Integreeritud USB ja AUX ühendused

- Saadaval ALL MODE 4x4 koos veojõu vertikaalse jaotussüsteemiga
- Standardvarustuses: 6 turvapatja, ESP, ABS, EBD ja pidurdusabi

JULGED TEHA PROOVISÖITU?

Autospirit Tartu OÜ NISSANI AMETLIK ESINDAJA
Turu 47, Tartu
tel 734 1422
www.autospirit.ee

SHIFT_the way you move

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.
30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.

Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital
Ühispank 10102052050006
Sampo Pank 334408570002
Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Mart Avarmaad, Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast,
Eero Timmermanni, Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid

Hooaja peasponsor

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Ametlik autopartner

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tallinnas

Postimees

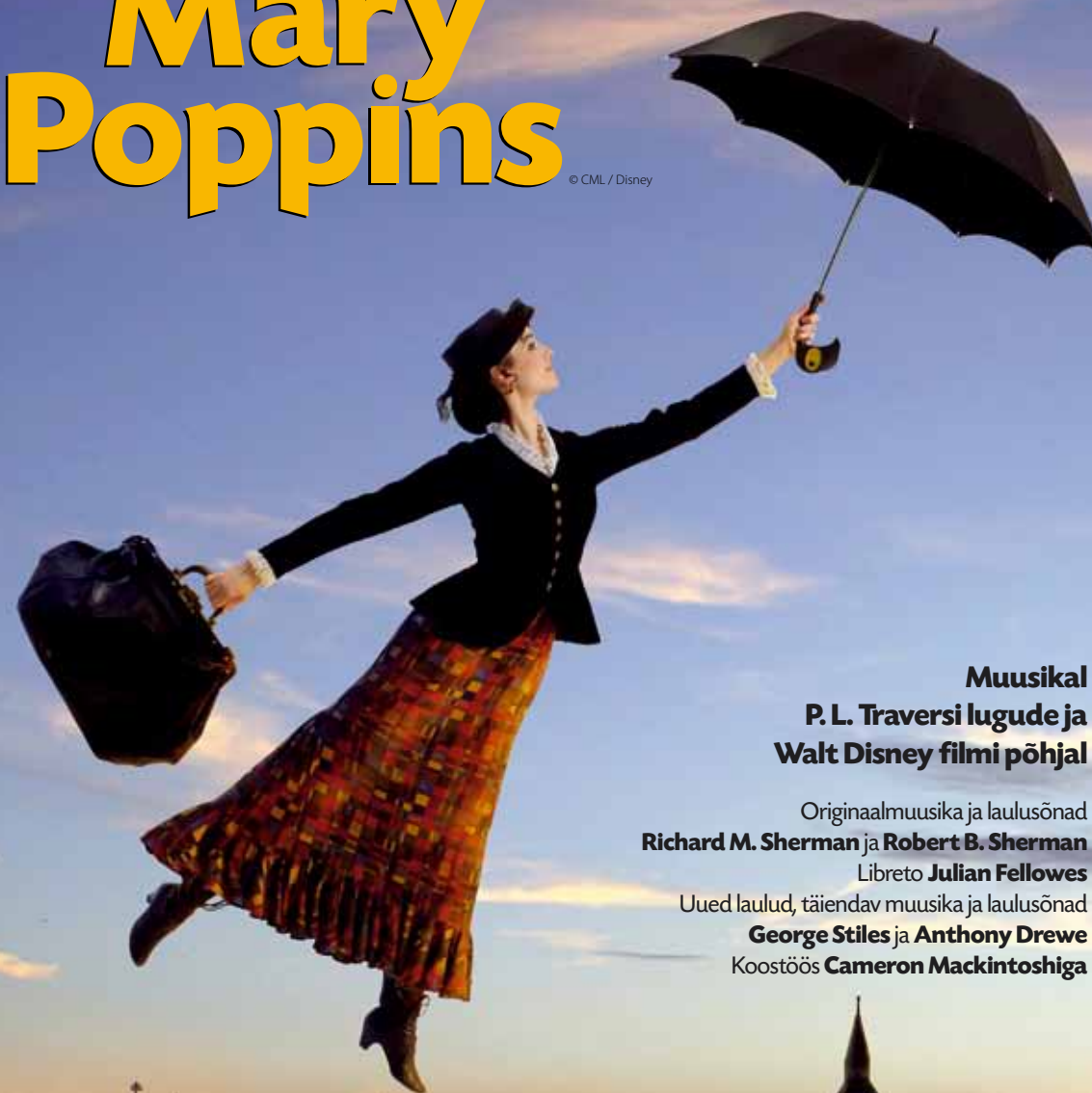

Vanemuise teater esitleb:

Disney ja Cameron Mackintoshi

Mary Poppins

© CML / Disney

Muusikal
P. L. Traversi lugude ja
Walt Disney filmi põhjal

Originaalmuusika ja laulusõnad
Richard M. Sherman ja Robert B. Sherman
Libreto **Julian Fellowes**
Uued laulud, täiendav muusika ja laulusõnad
George Stiles ja Anthony Drewe
Koostöös **Cameron Mackintoshiga**

Lavastaja **GEORG MALVIUS** (Rootsi)
Muusikajuht ja dirigent **TARMO LEINATAMM**
Dekoratsioonikunstnik **IIR HERMELIIN** (Tallinna Linnateater)
Kostüümikunstnik **ELLEN CAIRNS** (Šotimaa)
Valguskunstnik **PALLE PALMÉ** (Rootsi)
Koreograaf **CEDRIC LEE BRADLEY** (USA)

Osades **HANNA-LIINA VÕSA** või **NELE-LIIS VAIKSOO**,
ANDRES MÄHAR või **KAROL KUNTSEL**, **MERLE JALAKAS** või
PIRJO PÜVI, **HANNES KALJUJÄRV** või **VEIKKO TÄÄR**,
KÜLLIKI SILDRE või **MERLE JÄÄGER** jt

Esietendused 25. novembril 2011 Vanemuise suures majas
9. detsembril 2011 Nokia Kontserdimajas

Teatrijuht / General Manager PAAVO NÕGENE
Muusikajuht / Musical Director PAUL MÄGI
Draamajuht / Drama Director URMAS LENNUK
Balletijuht / Ballet Director MARE TOMMINGAS
Trupijuht / Troupe Leader EDA HINNO
Lavastusala juhataja / Technical Director LUI LÄÄTS
Pealavameister / Stage Manager RAIT RANDOJA
Lavameistrid / Stage Technicians RELLO LÄÄTS, AIJAR KANGUS
Dekoratsiooniala juhataja / Head of the Stage Set Department AARNE HANSALU
Dekoratsioonide teostus / Stage sets by AIN AUSTA, INNARI TOOME, ANDRES LINDOK,
TERJE KIHU, LEENAMARI PIRN, SIRJE KOLPAKOVA, MARIKA RAUDAM,
ALEKSANDR KARZUBOV, INDREK OTS, EINO REINAPU, MART RAJA, ARVO LIPPING
Kostüümiala juhataja / Wardrobe Manager IVIKA JÕESAAR
Kostüümiala juhataja asetäitja / Wardrobe Manager Assistant LIISI ESS
Meeste kostüümid / Cutter of men`s costumes RUTH REHME-RÄHNI
Naiste kostüümid / Cutter of women`s costumes KÜLLI KUKK
Kostüümide teostus / Costumes made by LUULE LUHT, TIA NUKA, DAISY TIKOJA,
MAIRIT JOONAS, ELLI NÕPS, RIIN PALUMETS, VALENTINA KALVIK, OLGA VILGATS,
EDITH ÜTT, IRINA MEDVEDEVA, INKERI ORASMAA, ANNELI VASSAR, IVI VELS,
RIINA LÕHMUS, HENN LAIDVEE, MALLE VÄRNO, MATI LAAS, JUTA REBEN
Kostüümilao juhataja / Head of Costumes Warehouse PIRET UNIVER
Riieturiid / Dressers PIRET UNIVER, RAINA VAREP, EVA KÕIV, KADRI KANGUR, ANU KÕIV
Grimmiala juht / Head of Make-Up Department ANNE-LY SOO
Grimm / Make-up by OLGA BELOKON, IRINA VÕSASTE, MAARJA LINSI, ERLE VANNUS,
ANNE-LY SOO
Soengud / Hair Stylists JANIKA KOLJU, RUTT LAIKASK, HELEN MOOR
Rekvisiidiala juhataja / Head of Stage Prop Department LIINA MARTOJA
Rekvisiitorid / Property Masters IVIKA SAAROJA, ANGELIKA AUN, AVE LIIVAMÄGI,
KAIE UUSTAL
Valgustusala juhataja / Head of Lighting Department ANDRES SARV
Valgustajad / Lighting by TÕNU EIMRA, ALVAR FUCHS, SIIM ALLAS, VILLU ADAMSON,
ANDRUS TREIER, TAURI KÕTSI, MADIS FUCHS
Heli- ja videoala juhataja / Head of Audio-Visual Department TOIVO TENNO
Helirežissöörid / Sound Directors ANDRES TIRMASTE, OLARI OJA, KALEV KÄÄPA
Videoinsener-operaator / Audio-Visual Manager KALJU NUGIN

